

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Statu Hominis Morali In Vita Et Post Mortem

Opfermann, Paul

Moguntiae, 1769

Actus humanus indifferens.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40701

ipsa honestas per se, & directe intendatur, tum quia plus requiritur ad opus bonum, utpote perfectivum hominis, cum actus malus non sit nisi defectus; tum quia honestas per se, & directe intendi potest, non item inhonestas, cum homo etiam ex malitia peccans in objecto quamdam delectabilitatem, vel utilitatem sibi fingat.

§2. Actus humanus dicitur indifferens vel quoad
 Actus *speciem*, vel *in individuo*; prout nempe conside-
 indif- ratur vel precise in se tantum, & ratione objecti;
 ferens vel prout est in operante, & una simul complecti-
 tur finem, & circumstantias. Qui quidem actus
 in individuo erit *per se* indifferens, si nullam lege
 preceptus sit, aut prohibitus; *per accidens* vero,
 si tantum permixtus est supposito aliquo errore, aut
 ignorantia. Dari actus humanos (de actibus enim
 indeliberatis certum est, illos nec positivè honestos,
 nec inhonestos esse ex defectu libertatis, & adver-
 tentiæ ad regulam morum) ex sua specie, sive quoad
 objectum precise consideratos, moraliter indiffe-
 rentes; communissima TT. sententia est. *Sunt*
quædam facta media (inquit S. AUGUSTINUS L. 2.
de Serm. Dom. in monte c. 18.) quæ possunt bono,
vel malo animo fieri, de quibus judicare temera-
rium est. Et S. HIERONYMUS ep. 89. *Bonum est*
continentia, malum est luxuria, inter utrumque
indifferens ambulare. Et cur dari nequeant actus
 morales, qui spectato precise objecto materiali nec
 precepti sint, nec prohibiti, sed merè permixti?
 hujusmodi certè sunt *ambulare, fricare manus,*
abigere muscas, & similes. Esto, objectum mo-
 tivum, quod actus internus semper respicit præter
 objectum terminativum, nunquam non honestum
 sit, aut inhonestum; num ideo actus secundum obje-
 ctum

Cum materiale præcisè spectatus indifferens non est?
 2°. Dari posse actum aliquem in individuo bonum,
 qui tamen nec meritorius sit, neque demeritorius,
 adeoque indifferentem ad præmium & finem super-
 naturalem, nemo Catholicorum facilè negat, præ-
 fertim post varias propositiones *Baji* damnatas, in-
 ter quas 25. sic habet: *Omnia opera Infidelium*
sunt peccata, & virtutes Philosophorum sunt vi-
tia. 27. *Liberum arbitrium sine gratia Dei*
non nisi ad peccandum valet. 37. *Cum Pelagio*
sentit, qui boni aliquid naturalis, id est, quod
ex naturæ solis viribus ortum ducit, agnoscit.
 Et 22. *Cum Pelagio sentiunt, qui textum Apo-*
stoli ad Rom. 2. Gentes, quæ legem non habent,
naturaliter, quæ legis sunt, faciunt, intelligunt
de Gentibus Fidei gratiam non habentibus. Det
 Infidelis eleemosynam ex motivo misericordiæ: hic
 certè actus moraliter bonus est ex objecto, fine &
 circumstantiis, quin præmium supernaturale me-
 reatur, quin tamen etiam peccaminosus sit. 3°. Non
 posse dari actum indifferentem in individuo relatè
 ad honestatem naturalem, nisi tantum *per accidens*,
 fatentur plurimi: nam homo deliberatè agens re-
 spicit finem naturæ rationali aut consentaneum,
 aut difformem: si prius; est actus moraliter bonus.
 Si 2^{dum}: jam actus moralem inhonestatem habet.
 Nimirum recta ratio dicit, ut creatura intellectu
 & voluntate prædita, quodcumque cum delibera-
 tione & consilio agit, servitutis suæ memor in glo-
 riam Conditoris operetur omnia, atque ad illum
 tamquam in finem ultimum singulas actiones refe-
 rat. Et sicut Deus ita est finis hominum ultimus,
 ut nefas sit in quacumque re creata ultimò conquie-
 scere;

scere; sic debitus creaturæ ad Creatorem ordo postulat, ut se suaque omnia in hunc ipsum finem sollicitè disponat. Certè nihil magis sana ratio dicit, nisi ut homo debitè sese habeat ad Deum, ad semetipsum, & proximum suum: quæ quidem obligatio ita cujusvis hominis deliberatè agentis animum occupat, ut post evagationem rediens ad se animus errorem, si quem admisit, continuò agnoscat, nec sine poenitudine in semet ipso reprehendat. Nam semper nosmet ipsos, nostrasque actiones judicamus. Siquidem innatâ quadam vi, quæ ex arbitrio minimè pendet, nos ipsos approbamus, vel condemnamus, non minùs, atque actiones illæ, quæ ad alios spectant, semper ab aliis dijudicantur, eorumque vel approbationem referunt, vel condemnationem, eo effectû, ut eorum provocent etiam vel amorem, ex quo adfectu ad bene faciendum nobis propensi sunt; vel contemptum & indignationem excitent, quibus ad nos malè, excipiendos inclinantur. Denique naturæ Autor Deus non potuit non operari omnia propter semet ipsum; igitur necessariò voluit, ut quoque rationalis creatura deliberatè agens ad Deum ultimatò referret omnia: quod ubi homo præstat, juxta legem naturalem sibi innatam operatur, ideoque honestè; si secus, legem violat, & inhonestatis reus evadit.

2) In omni humana actione tria menti obversantur, objectum, finis, & circumstantia, quæ si bona sint, & cum dictatu rationis congruant, necesse est, ut actio sit moraliter bona; si vel unum ex his tribus non consentiat regule, actio manifeste mala est. Quocirca Stoici statuebant: *nisi ratio jubeat, digitum exereus peccas.* Unde & S. THOMAS 1. 2. q. 18. a. 9. Oportet, inquit, quod quilibet

bet individualis actus habeat aliquam eorum circumstantiam, per quam trahatur ad bonum, vel malum, ad utrumque ex parte intentionis finis. Cum enim rationis sit ordinare, actus à ratione deliberativa procedens, si non sit ad debitum finem ordinatus, ex hoc ipso repugnat rationi, & habet rationem mali. Si vero ordinetur ad debitum finem, convenit cum ordine rationis, unde habet notionem boni; necesse est autem, quòd vel ordinetur, vel non ordinetur ad debitum finem; unde necesse est omnem actum hominis à deliberativa ratione procedentem in individuo consideratum bonum esse, vel malum. Sufficit tamen, actum quemlibet deliberatum virtualiter saltem & exercitè referri ad Deum finem ultimum, ut adeo agrotus v. g. honestè agat, sumendo medicinam, ut pristinam valetudinem recuperet, quam pro habituali animi sui dispositione ad gloriam divinam refert. Sic etiam quisquis propter relucentem ex aliqua actione honestatem agit, eo ipso censetur respicere Deum tamquam omnis honestatis fontem, aut regulam.

n) Dari legem naturalem, qua homo deliberatè agens teneatur referre omnes suas actiones ad Deum finem ultimum, quis facillè neget? quod si enim agentia naturalia determinantur ab Autore naturæ per inclinationem naturalem ad fines sibi suæque naturæ proprios; num Deus agentia libera per leges, & præcepta non determinaverit ad fines naturæ rationali consentaneos? quis neget naturæ legem in cordibus nostris scriptam esse: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota mente tua, ex totis viribus tuis?* quis autem finis naturæ rationali magis proprius est, quàm honestum sectari? neque Deum ex toto corde, & ex omnibus suis viribus diligit, quisquis in alio, præterquam in solo Deo, tamquam in ultimo fine conquiescit, aut qui se suæque omnia ad Deum referre negligit, & contemnit. Quæ quidem omnia ex ipso rationis lumine ita innotescunt, ut cuiusvis ad officia sua naturaliter debita attendenti facillè pateant. Quamvis fieri per accidens possit, ut quis naturalis hujus obligationis immemor aliquando operetur; ferè sicut quis ex ignorantia invincibili judicare quandoque potest, mendacium hic

226 DE REGULA MORUM.

& nunc licitum, immo sibi præceptum esse, licet *mentiri* ipso naturali Jure prohibitum sit.

9) Hæc verba Apostoli 1. ad *Cor. 10. sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite*, juxta quosdam TT. continent solummodo consilium, juxta alios præceptum solis Christianis impositum, juxta plerosque ipsius legis naturalis præceptum declarant. Sequitur hinc, actionem humanam non ordinatam ad finem honestum, esse saltem imperfectionem positivam, ideoque moraliter malam, & vituperio dignam. Imperfectio autem *moralis positiva* tunc datur, quando homo deliberatè agens omittit illud, quod advertit hic & nunc magis placere Deo, & ab ipso suaderi; vel cum facit id, cujus contrarium magis Deo placet, & ab ipso consulitur. Hæc quamvis per se loquendo culpa non sit, vel peccatum, attamen dici moraliter mala potest, cum re ipsa mereatur reprehensionem, & exhortationem ad oppositum. *Negativa* imperfectio in eo sita est, quod actus moralis non habeat totam perfectionem, quam ceteri actus ejusdem virtutis habere solent; hæc non est mala nisi respectivè tantum, & negative, quatenus caret tantâ perfectione, quantum alii ejusdem speciei actus habent, Qui laudata Apostoli verba intelligunt de præcepto solis Christianis imposito, contendunt, teneri Christiano referre actiones suas omnes deliberatas etiam ad finem ultimum supernaturalem. Id quod confirmant aliis Apostoli verbis ad *Col. 3, v. 17. Omne quodcumque facitis in verbo, aut in opere, omnia in nomine Domini Jesu Christi facite, gratias agentes Deo, & Patri per ipsum.* Neque ideo impossibilia aut suavit, aut præcepit Apostolus, cum necessum non sit, ut quis *expresse, & actuâ mentis proposito* omnia ad promovendam Dei gloriam referat; modò *virtualiter*, quod fit, ubi quis generatim finem à Deo sibi præstitutum intendit. Præterea si datur præceptum non loquendi verbum otiosum, juxta illud, quod Christus *Matth. 12* dixit: *Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii.* Ex verbis enim *tuis justificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis*; Cur neges dari præceptum non operandi otiosè? erit autem otiosa actio deliberata, cui honestus finis præstitutus non

DE REGULA MORUM. 227

non est, sicut verbum otiosum ex mente S. Gregorii (L. 7. Mor. c. 25.) est, quod utilitate rectitudinis, aut ratione iusta necessitatis, aut pie utilitatis caret. Unde S. HIERONYMUS in Pl. 16. Si de verbis otiosis redditur ratio, quanto magis de operibus?

Si ais I. In Synodo CONSTANTIENSI Sess. 15^a damnata est propositio Joannis Huss: Divisio immediata humanorum operum est; quod sint virtuosa, vel vitiosa. Item ab ALEXANDRO VIII. damnata est hæc 7ma: Omnis humana actio deliberata est Dei dilectio, vel mundi; si Dei, charitas Patris est; si mundi, concupiscentia carnis, hoc est, mala est. Ergo. Resp. Prior illa propositio damnata est in pravò sensu Joann. Huss volentis omnia opera à Justo edita bona esse, mala autem esse opera quæcumque à peccatore elicita, nam illud suum adsertum ita confirmatum ibat: quia si homo est vitiosus, & agit quidquam, tunc agit vitiosè; & si est virtuosus, & agit quidquam, tunc agit virtuosè. Quia sicut vitium, quod crimen dicitur, si ve peccatum mortale, inficit universaliter actus hominis vitiosi; sic virtus vivificat omnes actus hominis virtuosi. Quod falsum est, cum & justus cadat de die septies; & peccator moraliter bene agere possit. In altera propositione rediviva est propositio 38va Baji jam pridem damnata: Omnis amor creature rationalis, aut vitiosa est cupiditas, quæ mundus diligitur, quæ à Joanne prohibetur; aut laudabilis illa charitas, quæ per Spiritum Sanctum in corde diffusâ Deus amatur. Ut adeo mirum sit errorem hunc iterum propugnatum fuisse à Joanne Sinnichio Lovaniensi, die 4. Aprilis, 1661, & à Macario Hermans,

vermans, Antverpiensi, die 19. Maji 1675, post jam proscriptionem, ut dictum, illam *Baji* propositionem: & meritò, eoquod detur amor, qui neque est vitiosa cupiditas, neque charitas supernaturalis; ideoque datur actio deliberata, quæ neque est concupiscentia carnis, nec charitas Patris. Quippe *Bajus* negabat possibilem in natura lapsa quemcumque actum virtutis contradistinctæ à charitate supernaturali; & idcirco docuit omnem actum liberum vel esse meritorium vitæ æternæ, si sit elicitus à charitate; vel esse peccaminosum, si ad perfectionem charitatis supernaturalis non peringat.

Si ais II. Idem Pontifex damnavit hanc I. propositionem: *Bonitas objectiva consistit in convenientia objecti cum natura rationali; formabilis verò in conformitate cum regula morum.* Ad hoc sufficit, ut actus moralis tendat in finem ultimum interpretativè. Ergo. *Resp.* Hæc propositio malâ fide objicitur, nam verba immediatè sequentia, in quæ damnatio cadit, sunt: *Hunc homo non tenetur amare neque in principio, neque in decursu vitæ suæ mortalis.* Id autem omnino falsum est, tum quia ex ipso rationis lumine absolum est hominem nunquam, aut rarò admodum ad Deum finem ultimum se convertere per actus theologales Fidei, Spei, & Charitatis; tum etiam quia lege naturali tenemur Deum colere cultu præstantissimo supremæ ejus excellentiæ debito, quod potissimum per actus theologales præstatur; ac denique quidam contemptus est, atque insignis ingratitude, infusus virtutum theologalium habitibus fere nunquam uti.